

MH-225

May-2025

B.A., Sem.-II (As Per NEP)
DSC-C-121 : Sanskrit (Major)
श्रीमद् भगवद्गीता – (अध्याय-१-६)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

सूचना : दरेक प्रश्नना गुण सरभा छे.

Instruction : Each question carries equal marks.

1. नीचेना श्लोकोने सानुवाह सभजवो : 10

Explain the following shlokas with translation :

- (1) निमित्तानि च पश्यामि विपरीतानि केशव ।
न च श्रेयो नुपश्यामि हत्वा स्वजनमाहवे ॥
- (2) सुखदुःखे समे कृत्वा लाभालाभौ जयाजयौ ।
ततो युद्धाय युज्यस्व नैवं पापमवाप्स्यसि ॥

अथवा/OR

1. नीचेना विषय पर टूंकनोध लजो : 10

Write the short note on following topics :

- (1) आत्मनः स्वरूपम्
- (2) स्थितप्रज्ञस्य लक्षणानि

2. भगवद् गीताना त्रीज अध्याय कर्मयोगनो सार लजो. 10

Write the crux of the “Karmayoga” – the third chapter of Geeta.

अथवा/OR

2. नीचेना विषय पर टूंकनोध लजो. 10

Write the short note on following topics :

- (1) लोकसंग्रहः
- (2) अवतारवादः

3. नीचेना श्लोकोने सानुवाह सभजवो : 10

Explain the following shlokas with translation :

- (1) सर्वकर्माणि मनसा संन्यस्यास्ते सुखं वशी ।
नवद्वारे पुरे देही नैव कुर्वन्न कारयन् ॥
- (2) चञ्चलं हि मनः कृष्ण प्रमाथि बलवद् दृढम् ।
तस्याहं निग्रहं मन्ये वायोरिव सु दुष्करम् ॥

अथवा/OR

3. नीचेना विषय पर टूंकनोध लजो : 10

Write the short note on following topics :

- (1) ध्यानयोगः
- (2) योगभ्रष्टः

4. યોગ દર્શનના પ્રણેતા મહર્ષિ પતંજલિના જીવનનો પરિચય આપો. 10
Give the life sketch of Maharishi Patanjali, the pioneer of Yoga Philosophy.

અથવા/OR

4. નીચેના વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો : 10

Write the short note on following topics :

- (1) યમ-નિયમ-આસન
- (2) ધ્યાન-ધારણા-સમાધિ

5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : (કોઈપણ દસ) 10

Fill in the blanks by choosing the correct option (Any ten) :

- (1) મહાભારતનું યુદ્ધ _____ મેદાનમાં થયું હતું.
(કુરુક્ષેત્રમ્, રૌદ્રઃ, મણિપુષ્પકમ્)
- (2) નૈનં છિન્દન્તિ..... ।
(શસ્ત્રાણિ, વાક્યાનિ, દ્વારાણિ)
- (3) સ્થિતપ્રજ્ઞ મનુષ્ય _____ છોડી દે છે.
(કામાન્, સ્વધર્માન્, યુદ્ધાન્)
- (4) કર્મોના ત્યાગથી _____ પણ સિદ્ધ થતો નથી.
(જ્ઞાનનિર્વાહઃ, શરીરનિર્વાહઃ, ઋતુનિર્વાહઃ)
- (5) પોતાના ધર્મમાં મરણ પણ કલ્યાણકારક છે, જ્યારે બીજાનો ધર્મ _____ છે.
(ભયપ્રદઃ, રસપ્રદઃ, જ્ઞાનપ્રદઃ)
- (6) ભગવદ્ગીતાના ચોથા અધ્યાયનું નામ _____ છે.
(ધ્યાનયોગઃ, કર્મયોગઃ, જ્ઞાન-કર્મ સંન્યાસ યોગઃ)
- (7) ભગવદ્ગીતાની દૃષ્ટિએ પંડિતો _____ હોય છે.
(સમદર્શિનઃ, જ્ઞાનયુક્તાઃ, પરોપકારી)
- (8) યોગાદ્ઠ મનુષ્યો માટે _____ એ ઉત્તમ સાધન છે.
(શમઃ, દમઃ, ધ્યાનઃ)
- (9) આત્મૈવ આત્મનો _____ ।
(રિપુઃ, બન્ધુઃ, ગુરુઃ)
- (10) યોગસૂત્રના રચયિતા _____ છે.
(પતંજલિઃ, વ્યાસઃ, ભાસઃ)
- (11) મોક્ષનું સ્વરૂપ _____ માં વર્ણવવામાં આવ્યું છે.
(સમાધિપાદે, વિભૂતિપાદે, કૈવલ્યપાદે)
- (12) ચિત્તની _____ અવસ્થા શ્રેષ્ઠ ગણાય છે.
(एकाग्रः, મૂઢઃ, નિરુદ્ધઃ)

MH-225

May-2025

B.A., Sem.-II (As Per NEP)

DSC-C-121 : Sanskrit (Major)

(ईशोपनिषद् ।)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

सूचना : दरेक प्रश्नना गुण सरभा छे.

Instruction : Each question carries equal marks.

1. नीचे आपे ल मन्त्रोनुं विवरण सहित भाषान्तर करो : 10

Translate the following hymns with explanation :

(1) ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते ।

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ॥

(2) कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविशेषेच्छतं समाः ।

एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥

अथवा/OR

1. टूंकनोध लभो : 10

Write the short note :

(1) आत्मतत्त्व स्वरूप

(2) आत्मज्ञानस्य फलश्रुतिः

2. नीचे आपे ल मन्त्रोनुं विवरण सहित भाषान्तर करो : 10

Translate the following hymns with explanation :

(1) स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणम् अस्त्राविरं शुद्धमपापविद्धम् ।

कविर्मनीषि परिभूः स्वयंभूः याथातथ्यतोऽर्थान् व्यदधात् शाश्वतीभ्यः समाभ्यः ॥

(2) अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते ।

ततो भूय इव ते य उ संभूत्यां रताः ॥

अथवा/OR

2. विद्या-अविद्याः ने विगते सभजवो. 10

Explain in detail विद्या-अविद्याः ।

3. नीचे आपेव मन्त्रोनुं विवरण सहित भाषान्तर करो : 10

Translate the following hymns with explanation :

- (1) अन्यदेवाहुःसंभवात् अन्यदाहुरसम्भवात् ।
इति शुश्रुमःधीराणां ये नस्तद्विचक्षिरे ॥
- (2) अग्रे नय सुपथा राये अस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥

अथवा/OR

3. नोंध लभो : 10

Write notes :

- (1) परमात्मस्वरूपप्रतीतिः
(2) जीवात्मा-कर्मनिवेदन

4. नीचे आपेव विषयो पैकी कोर् ओ पर परिय्यात्मक नोंध लभो : 10

Write introductory note on any **two** from the following :

- (1) केनोपनिषद्
(2) कठोपनिषद्
(3) बृहदारण्यक उपनिषद्
(4) तैत्तिरीयउपनिषद्

अथवा/OR

4. उपनिषदोना वार्थविषयो पर परिय्यात्मक नोंध लभो. 10

Write an introductory note on the subject matter of Upanishads.

5. योग्य विकल्प पसंद करी जवाब लभो (कोर्पाण दस) : 10

Answer by choosing appropriate option (Any **ten**) :

- (1) सयरायर जगत शेनाथी व्याप्त छे ?
- (a) मनुष्य (b) प्राणी
(c) जीव-जन्तु (d) ईश्वर

- (2) आवास्य शब्दनो अर्थ ज्ञावावो.
- (a) निवासस्थान (b) पाठशाला
(c) कार्यालय (d) अतिथिगृह
- (3) ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદમાં કેટલા વર્ષ જીવવાની ઈચ્છા રાખવાનું કહ્યું છે ?
- (a) 400 (b) 500
(c) 100 (d) 1000
- (4) તત્ર કો મોહઃ કઃ શોકઃ _____ ।
- (a) એકત્વમનુપશ્યતઃ (b) કસ્યસ્વિદ્ધનમ્
(c) કૃતં સ્મર (d) સત્યધર્માય દૃષ્ટયે
- (5) વિદ્યા-અવિદ્યા બંનેને જાણી લેનાર શું પામે છે ?
- (a) અમરત્વ (b) વિનિપાત
(c) નર્ક (d) પુનર્જન્મ
- (6) ઈશોપનિષદમાં વિરોધાભાસી લક્ષણોથી કયા તત્ત્વનું વર્ણન કર્યું છે ?
- (a) આત્મતત્ત્વ (b) પદાર્થતત્ત્વ
(c) નીતિતત્ત્વ (d) પંચતત્ત્વ
- (7) સત્યનું મુખ શેનાથી ઢંકાયેલું છે ?
- (a) રજતમયપાત્ર (b) લોહમયપાત્ર
(c) સુવર્ણમયપાત્ર (d) કાંસ્યમયપાત્ર
- (8) અગ્નિને વારંવાર કોણ નમસ્કાર કરે છે ?
- (a) જીવ (b) દેવ
(c) દાનવ (d) બ્રહ્મ
- (9) કોને કલ્યાણમય માર્ગે લઈ જવાની પ્રાર્થના કરી છે ?
- (a) અગ્નિ (b) ઇન્દ્ર
(c) વાયુ (d) માયા
- (10) પ્રમુખ ઉપનિષદોની સંખ્યા જણાવો.
- (a) 18 (b) 100
(c) 10/11 (d) 9

(11) _____ ઉપનિષદ અથર્વવેદ સાથે સમ્બંધ છે.

(a) કેનોપનિષદ	(b) કઠોપનિષદ
(c) મુંડકોપનિષદ	(d) તૈત્તિરીયોપનિષદ

(12) ઈશોપનિષદમાં કેટલા મન્ત્રો છે ?

(a) 21	(b) 18
(c) 4	(d) 50
